

Advokaadi volituste tõendamisest

I Kehtiv advokaadi volitusi käsitlev regulatsioon erinevates seadustes

HMS § 13 lg 2: Esindusõigus antakse **haldusmenetluses kirjaliku volitusega**.

HKMS § 35 lg 4: **Advokaadi puhul eeldatakse esindusõiguse olemasolu**. Kui menetlisdokumendile on esindajana alla kirjutanud advokaat, ei pea menetlisdokumendile volikirja lisama, kuid kohtul on õigus selle esitamist nõuda.

HKMS § 39 lg 1 p 5: Kaebusele tuleb lisada volikiri, kui kaebusele on alla kirjutanud kaebaja volitatud esindaja, **välja arvatud advokaat**.

KMS § 52 lg 4: Kui avalduse allkirjastab menetlusosalise esindaja, lisatakse asjas esimesele esindaja esitatud avaldusele volikiri või muu esindusõigust tõendav dokument. **Kui avalduse allkirjastab esindajana advokaat, ei pea volikirja esitama, kuid kohtul on õigus selle esitamist nõuda**.

TsMS § 226 lg 1: Kohus kontrollib esindaja esindusõiguse olemasolu ning ei luba selle puudumisel isikul esindajana menetluses osaleda. Menetlusosaline võib nõuda teiste menetlusosaliste esindajate esindusõiguse kontrollimist igas menetlusstaadiumis igas kohtuastmes. **Advokaadi puhul eeldatakse esindusõiguse olemasolu**.

PSJKS § 48 lg 2: Esindusele kohaldatakse tsiviilkohtumenetluse sätteid.

KrMS § 282: Kohtunik kontrollib kohtulikul arutamisel osaleva kaitsja ja esindaja volitusi.

KrMS § 347 lg 3: Kassatsioonile lisatakse kassaatori **volitusi tõendav dokument, kui kassaator on advokaat** ja tema volikirja ei ole kohtutoimikus.

KrMS § 369 lg 3 p 1: Teistmisavaldusele lisatakse: 1) **avalduse esitaja volitusi tõendav dokument, kui esitaja on advokaat**.

VTMS § 20 (1) Menetlusalusel isikul ja süüdlasel võib olla kaitsja, kelleks on advokaat või menetleja loal muu isik, kes on omandanud õiguse õppesuunal vähemalt riiklikult tunnustatud magistrikraadi, sellele vastava kvalifikatsiooni Eesti Vabariigi haridusseaduse § 28 lõike 2² tähenduses või sellele vastava välisriigi kvalifikatsiooni.

VTMS (2) **Kaitsja volitusi tõendab volikiri**.

MKS § 48 lg 3: Esindaja peab maksuhalduri nõudmisel, samuti seadusega sätestatud juhtudel esitama volitust tõendava dokumendi. **Advokaadi puhul eeldatakse esindusõiguse olemasolu. Põhjendatud juhul võib maksuhaldur nõuda volikirja esitamist**.

TvLS § 17 lg 3: Töövaidluskomisjoni juhataja kontrollib esindaja esindusõiguse olemasolu ning ei luba selle puudumisel isikul esindajana menetluses osaleda. Pool võib nõuda teise poole esindaja esindusõiguse kontrollimist igas menetlusstaadiumis. **Advokaadi puhul eeldatakse esindusõiguse olemasolu**.

ÜVLS § 12 lg 1: Üürivaidlus vaadatakse läbi üürniku ja üürileandja või nende esindajate juuresolekul. **Komisjon kontrollib esindaja volitusi. Esinduse suhtes kohaldatakse vastavalt tsiviilkohtumenetluse sätteid.**

TMS § 23 lg 2 p 3, lg 5: (2) Täitmisavaldus esitatakse kohtutäiturile kirjalikult ja selles märgitakse: /.../

3) kui sissenõudjat esindab avalduse esitamisel esindaja, siis tema nimi ja esinduse õiguslik alus.

(5) Kui sissenõudja nimel esitab täitmisavalduse esindaja ja kohtutäituril ei ole võimalik endal viivitamata kontrollida esindusõiguse olemasolu, **tuleb avaldusele lisada esindusõigust tõendav dokument.**

TMS § 89 lg 3: Kui pakkumise kehtivus sõltub pakkuja esindava isiku esindusõiguse ulatusest või muu isiku nõusolekust, lükkab kohtutäitur pakkumise tagasi, kui esindusõigust või nõusolekut ei tõendata viivitamata.

RHS § 190 lg 1¹: **Advokaadi puhul eeldatakse esindusõiguse olemasolu.** Kui vaidlustusmenetluses esitatud dokumendile, sealhulgas vaidlustusele või vaidlustusele esitatud vastusele, on esindajana alla kirjutanud advokaat, ei pea vaidlustusmenetluses esitatud dokumendile volikirja lisama, kuid vaidlustuskomisjonil on õigus selle esitamist nõuda.

KonkS § 53¹¹ lg 3: Lepinguline esindaja konkurentsijärelevalvemenetluses võib olla advokaat või muu isik, kes on omandanud õiguse õppesuunal vähemalt riiklikult tunnustatud magistrikraadi, sellele vastava kvalifikatsiooni Eesti Vabariigi haridusseaduse § 28 lõike 2² tähenduses või sellele vastava välisriigi kvalifikatsiooni. Lepingulise esindaja volitust tõendab volikiri. **Advokaadi puhul eeldatakse esindusõiguse olemasolu.**

PankrS § 94 lg 2-3: (2) Nõudeavaldusele kirjutab võlausaldaja alla. **Kui nõudeavalduse esitab esindaja, lisab ta volikirja või tema esindusõigust tõendava muu dokumendi.** (3) Kui nõudeavaldus ei ole nõuetekohaselt vormistatud, annab haldur esitajale vähemalt 10 päeva puuduste kõrvaldamiseks. Puuduste tähtaegsel kõrvaldamisel loetakse nõudeavaldus esitatuks avalduse esialgse esitamise päeval. Kui puudusi ei kõrvaldata, võib kohus lugeda, et nõudeavaldust ei ole esitatud.

II Muudatusettepanekud

1. AdvS § 57¹ taastamine

Advokatuuri ettepanek on taastada 01.01.2006-28.12.2007 kehtinud advokaadi volituste eeldust reguleeriv säte § 57¹, mille kohaselt eeldatakse õigusteenuse osutamise käigus kliendi esindamisel või kaitsmisel advokaadi volituste olemasolu. Säte tunnistati 2007. aastal kehtetuks eelkõige seoses uute menetlusseadustike jõustumisega ning põhjendusega, et menetlusseadustikud reguleerivad advokaadi esindusõiguse kontrolli piisavalt. Praktika on siiski näidanud, et ühtne ja üldine põhimõte advokatuuriseaduse tasandil on jätkuvalt vajalik. Kehtivas õiguses on advokaadi esindusõiguse tõendamine reguleeritud killustatult eri menetlusseadustikes. Mitmes seaduses (nt TsMS, HKMS, KMS, MKS, RHS, KonkS) eeldatakse advokaadi esindusõiguse olemasolu, kui samas on teistes menetlustes (eelkõige kriminaal- ja väärteomenetluses ning haldusmenetluses) säilinud formaalsemad volituse tõendamise nõuded. Regulatsiooni taastamise eesmärk on tagada õiguskindlus ja

menetlusökonoomia, ühtlustada praktikat erinevates menetlustes ning tugevdada advokaadi kutse sõltumatust ja tõhusat tegutsemist kliendi huvides sõltumata menetlusliigist.

Sättega täpsustatakse, et volituse eeldus ei kohaldu juhul, kui seadus näeb vastava toimingu tegemiseks ette notariaalse volikirja nõude ning vaidluse korral lasub volituse olemasolu ja sisu tõendamiskoormus advokaadibüroo pidajal. Tõendamiskoormuse panemine advokaadibüroo pidajale on kooskõlas muudetava regulatsiooniga, mille kohaselt sõlmib kliendilepingu ja vastutab õigusteenuse osutamise korraldamise eest advokaadibüroo pidaja.

Kavandatud säte on kooskõlas ka Euroopa Nõukogu advokaadikutse kaitse konventsiooniga. Konventsiooni artikli 6 lõike 1 punkti d kohaselt peavad konventsiooniosalised tagama, et advokaadid on tunnustatud isikutena, kellel on õigus oma kliente nõustada, abistada või esindada. Konventsiooni seletuskirja punktist 41 tuleneb, et nimetatud säte on suunatud eelkõige selliste olukordade vältimisele, kus advokaadi õigust klienti esindada põhjendamatult vaidlustatakse või takistatakse.

Konventsiooni seletuskirja kohaselt on volituse või mandaadi tõendamise nõue õigustatud üksnes teatud asjaoludel, mitte üldreeglina. Sellest tulenevalt toetab konventsioon lahendust, mille kohaselt advokaadi esindusõigust eeldatakse ning volituse tõendamist nõutakse vaid erandlikel juhtudel. AdvS § 57¹ taastamine on selle põhimõttega kooskõlas, kuna kehtestab advokaadi volituste üldise eelduse, nähes samal ajal ette notariaalse volikirja nõude seaduses sätestatud juhtudel.

Teeme ettepaneku sõnastada AdvS § 57¹ alljärgnevalt:

„§ 57¹. Advokaadi volitus

Õigusteenuse osutamise käigus kliendi esindamisel või kaitsmisel eeldatakse advokaadi volituste olemasolu. Volituse eeldus ei kehti juhul, kui seadus näeb vastava toimingu tegemiseks ette notariaalse volikirja nõude. Vaidluse korral tõendab volituse olemasolu ja sisu advokaadibüroo pidaja.“

2. Muudatused menetlusseadustikes

Ainult AdvS muudatustest ei piisa advokaadi volituste eeldamiseks, sest vastasel korral jääb vastuolu AdvS ja teiste seaduste vahel, nimelt mõned seadustikud näevad ette, et advokaat peab esitama volikirja. Vastuolusid seaduste vahel peaks igal juhul vältima. Lisaks, senine advokatuuri praktika kahjuks näitab, et AdvSi käsitatakse menetlusseadustikest alamal seisva seadusena, mistõttu ei ole tagatud, et advokaadi volituste eeldus ka tegelikkuses rakenduks.

Kui advokaadi volitusi võiks eeldada ühtlaselt kõikides menetlustes, siis see lihtsustaks õigussuhteid ja vähendaks halduskoormust nii büroopidajatel, menetlejatel, klientidel kui üldiselt. Võimalikult vähe bürokraatiat on väärtus ja see lihtsustab ja kiirendab asjaajamist ning teeb seda odavamaks. Peab arvestama, et iga dokumendi puhul tekib elutsükkel – seda tuleb luua, käidelda, säilitada ja hävitada ning kohustused dokumendi suhtes ei teki ainult advokaadil, vaid ka ametiasutusel, kes selle saab.

Kehtiv regulatsioon tsiviilkohtumenetluses ja halduskohtumenetluses on ennast õigustanud praktikas. Seda tuleks laiendada haldusmenetlusele ja muudele menetlustele. Kindlasti ei saa öelda, et volituste eeldus kehtib tänapäeval vaid erandjuhtudel. Vastupidi, see on muutunud valdavaks ja küsimus esindusõiguse olemasolust tõuseb vaid erandjuhtudel. Ei ole teada,

et esineks üldiselt selline probleemi, et esindusõigusetä advokaadid esineksid klientide nimel. Seda vaatamata sellele, et volikirjade vormistamine advokaadibüroodes on sageli ebajärjekindel ja volikirju esitatakse vaid vastaspoole või menetleja nõudmisel.

Advokaadid omavahel üldiselt ei nõua volikirjade esitamist. Paljud asutused ka mitte. Põhjendatud juhtudel või oma õiguste mittesihipäraseks kasutamiseks (näiteks menetluse aeglustamiseks) tuleb teinekord ette, et nõutakse esindusõiguse tõendamist volikirjaga, aga need juhtumid jäävad alles ka siis, kui esindusõiguse eeldus seaduses sätestatakse. Seega ei ole esindusõiguse eelduse sätestamine midagi muud, kui tava (mis on ju ka õiguse allikas) valamine seaduse vormi.

Volituste eelduse sätestamine seaduses mõjutaks ainult tõendamiskoormust, kuid ei vabasta esindajat kohustusest esindusõigust omada ja tegutseda esindusõiguse piirides. Volituse olemasolu tõendamise kohustus lasub advokaadibürool ja advokaadil ning küsimuse korral peab advokaat olema võimeline oma volitusi tõendama.

Muudatusettepanekud:

HMS § 13 lg 2: Esindusõigus antakse haldusmenetluses kirjaliku volitusega. **Advokaadi puhul eeldatakse esindusõiguse olemasolu.**

KMS § 52 lg 4: Kui avalduse allkirjastab menetlusosalise esindaja, lisatakse asjas esimesele esindaja esitatud avaldusele volikiri või muu esindusõigust tõendav dokument. **Advokaadi puhul eeldatakse esindusõiguse olemasolu.**

KrMS § 282: Kohtunik kontrollib kohtulikult arutamisel osaleva kaitsja ja esindaja volitusi. **Advokaadi puhul eeldatakse esindusõiguse olemasolu.**

KrMS § 347 lg 3 ja § 369 lg 3 p 1 tunnistatakse kehtetuks.

VTMS § 20 lg 2: Kaitsja volitusi tõendab volikiri, **advokaadi puhul eeldatakse esindusõiguse olemasolu.**

VTMS § 115 lg 4: Kaebusele kirjutab alla selle esitaja. Kui kaebusele kirjutab alla kaitsja, lisatakse kaebusele tema volikiri, kui seda ei ole väärteotoimikus. **Advokaadi puhul eeldatakse esindusõiguse olemasolu.**

VTMS § 139 lg 5: Apellatsioonile kirjutab alla selle esitaja. Kui appellatsioonile kirjutab alla kaitsja, lisatakse kaebusele tema volikiri, kui seda ei ole väärteotoimikus. **Advokaadi puhul eeldatakse esindusõiguse olemasolu.**

VTMS § 158 lg 3 p 1: kassaatori volikirja, kui tema volikirja ei ole toimikus. **Advokaadi puhul eeldatakse esindusõiguse olemasolu.**

TMS § 23 lg 2 p 3, lg 5: (2) Täitmisavaldus esitatakse kohtutäiturile kirjalikult ja selles märgitakse: /.../ 3) kui sissenõudjat esindab avalduse esitamisel esindaja, siis tema nimi ja esinduse õiguslik alus.

(5) Kui sissenõudja nimel esitab täitmisavalduse esindaja ja kohtutäituril ei ole võimalik endal viivitamata kontrollida esindusõiguse olemasolu, **tuleb avaldusele lisada esindusõigust tõendav dokument, advokaadi puhul eeldatakse esindusõiguse olemasolu.**

TMS § 89 lg 3: Kui pakkumise kehtivus sõltub pakkuja esindava isiku esindusõiguse ulatusest või muu isiku nõusolekust, lükkab kohtutäitur pakkumise tagasi, kui esindusõigust või nõusolekut ei tõendata viivitamata. **Advokaadi puhul eeldatakse esindusõiguse olemasolu.**

PankrS § 94 lg 2: Nõudeavaldusele kirjutab võlausaldaja alla. Kui nõudeavalduse esitab esindaja, lisab ta volikirja või tema esindusõigust tõendava muu dokumendi. **Advokaadi puhul eeldatakse esindusõiguse olemasolu.**